

נפגשים בפרשה פרשת ויחי

הקטן הוא הגדול

במשפחות רבות מקובל לברך את "ברכת הבנים" בליל שבת: "ישימך אלקים כאפרים וכמנשה..." בתורה לא מסופר רבות על מעשיהם של אפרים ומנשה, ובכל זאת הם משמשים בתור מודל לברכת ילדינו. מה ראו חכמים לבחור דווקא אותם? ספר בראשית גדוש במריבות בין אחים. החל מקין והבל, דרך יצחק וישמעאל, יעקב ועשו, וכלה במאבק בין יוסף ואחיו. מפליאה העובדה שדווקא יעקב הוא זה שבחר לשכל את ידיו ולהפוך את סדר נכדיו, על אף שבנקל יכולה הייתה לפרוץ ביניהם קנאה ומריבה. יעקב הכיר היטב את ההיסטוריה הקרובה של העימות עם עשו בעקבות סוגיות הבכורה והברכה, אם כן מדוע הוא שינה את סדר הילדים?

לאפרים ומנשה היו כוחות רבים שהם יכלו להוציא אל הפועל. עזות רבה הייתה בבני אפרים, כפי שהיא באה לידי ביטוי בדחיקתם את הקץ לעלות ממצרים לארץ ישראל לפי הזמן (שמות רבה כ"א), ושמא אף הצליחו להגיע לארץ ישראל ולבנותה במהלך ימי הגלות (לפי פירושו הנועז של רבי יהודה החסיד על שמות). בני אפרים רבו כמה פעמים עם שופטי ישראל (גדעון ויפתח) במהלך ימי השופטים, ובאו בטענות עזות כלפי המנהיגים. מאפרים יצא ירבעם בן נבט, שהעז ויצא נגד קודשי ישראל בגלוי ובראש מורם. אף ממנשה יצא אחאב, שבגאווה הגדולה הוביל את ישראל למציאות עכורה של עבודת הבעל, וכן יהוא שמרד בעזות גדולה וחסל בקיצוניות את מי שלא הלך בדרך ה'.

יעקב ראה זאת ברוח קודשו (רש"י"ח, ח) ושמא דווקא בשל כך רצה לבחון את נכדיו. כיצד הם יגיבו כשיעורער סדרם? אפרים ומנשה עמדו במבחן באופן מרשים. על אף שאפרים יכל להבליט את עליונותו על פני אחיו ולהתגאות בשינוי הסדר, הוא לא עשה כן. צניעותו היא שעמדה לו בזמן זה. "וישת על ראש אפרים והוא הצעיר". יעקב מניח את ימינו על אפרים, לא למרות שהוא הצעיר אלא בזכות שהוא הצעיר – "שהיה מצעיר עסקיו". הוא התנהג בצעירות, בענווה, המעיט את עצמו. (בראשית רבה ו, ד) אף מנשה הגיב בגבורה. למרות שעורער מעמדו, הוא לא ערער על כך ולא התלונן.

שום ביטוי של קנאה ותחרות לא מוזכר, אלא רק השלמה של כל אחד עם תפקידו, הנובעת מתוך ההבנה שלכל אחד מהם יש תפקיד שונה בשל השוני שלהם. (מרתק לקרא בהרחבה את דברי הנצי"ב בהעמק דבר מח, יד ובהרחב דבר על מח, כ) לאפרים היה תפקיד רוחני, כפי שבא לידי ביטוי בלימוד התורה שלו עם יעקב (רש"י"ח, א) ובהמשך בדמות יהושע "איש אשר רוח בו" הגדוש ב"רוח חכמה" וממשיך את רוחו הגדולה של משה רבו.

מנשה אחז בתפקיד גשמי, שכן הוא למד אצל אביו את הנהגות העולם, וסייע לו בהנהגת הממלכה (מדרש שכל טוב מג טז), כפי שתפקד בתור "המליץ" (רש"י"מב כג), ובהמשך בדמות גדעון ויפתח המדינאים הדגולים, שלחמו באויבים ביד רמה. ההבנה שלכל אחד יש את הייחודיות שלו היא זו שמסיטה את עיניהם מן הקנאה והגאווה אל המטרה המשותפת של טובת המשכיות בית אבא ועם ישראל כולו. כך, אחרי דורות רבים של משטמה בין אחים, אלו האחים הראשונים בתנ"ך שיוצאת מהם בשורת הפשרה והאחוה.

אפרים ומנשה התברכו ביחד. אותה ברכה. לא באמת משנה כרגע מי הבכור, ומיד לאחר מכן ההבטחה ליוסף – "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך" – הרומזת לקבלת העיר שכם, (אבן עזרא מח, כב. יהושע כד, לב) הנמצאת בגבול שבין נחלות אפרים ומנשה. שניהם ממשיכים את דרך אביהם במידה שווה. ספר בראשית חותם את תקופת האבות באווירה אופטימית של השלמה בין האחים. עתה ניתן לעבור לספר שמות העוסק בעם ולא בפרטים. רק כשיש שלום בין האחים ניתן להקים עם. פעמים רבות בחיים אנו נדרשים למעשים של ענווה וויתור. במשפחה, במקום העבודה, בחברה ובעם ישראל כולו. גם בזוגיות. בחיי הזוגיות השאלה היא לא מי יותר מוצלח, אלא איך כל אחד יצליח לממש את הכוחות והמיוחדות שלו לטובת המטרה המשותפת. כשבני הזוג יתמלאו בענווה ויראו את שניהם כשווים לטובת מטרה גדולה, הרי שהבית כולו יפעל באור זה.

הצמנה למפגש

כל אחד מבני הזוג טוב בדברים שונים. הפעם נפתח את זה אחד מול השני ונזמן שיה פתוח על המקום של כל אחד מאיתנו בבני הבית.

כל אחד מאיתנו יציג בפני בן/בת הזוג 3 דברים הקשורים לבית, שלדעתו הוא עצמו ממש טוב/ה בהם.

לאחר מכן כל אחד ישתף את השני ב 3 דברים שכן / בת הזוג טוב/ה בהם.

להצטרפות לקבוצה השקטה
שלחו הודעה עם המילים:

"נפגשים בפרשה"

לטלפון 054-5459014

או בדף הפייסבוק שלנו: בדר עיר

בא אלה

הרצה חדשה יצאה לדרך...

קהילות או ארגונים
מוזמנים להזמין ערב מהנה ומעמיק
להעצמת הזוגיות

מי אנחנו?

אסף וצופיה זילברפלד

מחנכים, מרצים ומדריכי ספורט

מוזמנים אתכם להעצים את השיח הזוגי

נשמח לקבל תובנות, רעיונות או טיפים לשיפור